

Nar. umjet. 47/1, 2010, pp. 91–109, Lj. Marks, *The Distinct and Autonomous World of the...*

- Tkalčić, Ivan. 1889. *Povjestni spomenici slob. kralj. grada Zagreba prijestolnice Kraljevine Dalmatinsko-Hrvatsko-Slavonske*. Sabrao i troškom toga grada na svijet izdao Ivan Krst. Tkalčić. vol. 1 (Izprave: 1093–1399.) Zagreb: Brzotiskom K. Albrechta.
- Vraz, Stanko. 1847. “Pabirci bajoslovni”. *Kolo*, 58–59.
- Vrkić, Jozo. 1995. *Vražja družba: Hrvatske predaje o vilama, vješticama, vrazima i drugim nadnaravnim bićima*. Zagreb: Glagol. [2nd augmented edition].
- Zečević, Divna. 1973. “Usmene predaje o seljačkoj buni i kmetskom životu u široj okolici Stubice”. *Narodna umjetnost* 10:7–31.
- Zečević, Divna. 1976. “Svakodnevno pripovijedanje i usmena književna tradicija u prigradskom selu Šestinski Kraljevec”. *Narodna umjetnost* 13:123–140.
- Zečević, Divna. 1986. “Živa istina ili priče iz života snimljene u Mariji Bistrici 1984. godine”. *Kaj. Stoletni Kaj kalendar* 19/3:69–80.
- Zečević, Divna. 1995. “Remetska književna kronika (Usmena, pisana i tiskana): U povodu 900. obljetnice grada Zagreba”. *Narodna umjetnost* 32/2:65–96. [A selection of text. Conversations in Remete and about Remete, 96–107].

OSOBIT I SAMOSVOJAN SVIJET USMENE PREDAJE: STARA I NOVA ČITANJA

SAŽETAK

Glavna je hipoteza teksta da je i usmena tradicija, kao bitna sastavnica kulturnoga identiteta, i glavna odrednica folklorističke struke, kontinuirani (povijesni i suvremeni) proces višeslojne interpretacije repetitivnih postupaka i simbola u ljudskoj zajednici, a ne baštinjeni skup neupitnih činjenica, duhovnih vrijednosti i dovršenih tekstova.

Na zapisima usmene proze, poglavito mitskih i povijesnih predaja, razmatra se interakcija procesâ tradicije i retradicionalizacije u oblikovanju mnogostrukih aspekata kulturnog identiteta. Polazi se od pretpostavke da tradicija nije skup nepromjenljivih vrijednosti, nego kreativni proces kojim svaki pojedinac, naraštaj, zapisivač, istraživač ili književnik određuje svoje kulturno naslijeđe i identitet. Stoga rad ispituje koji se sadržaji u pojedinim vremenskim razdobljima upisuju u usmenu tradiciju, kako se upisuju (preoblikuju), u kojim kontekstima i koja im se značenja pridaju, ovisno i o vladajućim znanstvenim paradigmatima. U tome se kontekstu propituje proces stvaranja tradicije, koju ljudi stalno oblikuju i stvaraju, razgrađuju i obnavljaju, perpetuirajući neke vrijednosti i reinterpretirajući ih u potrazi za osloncima samospoznaje. Različite interpretativne razine tradicije, poglavito usmene predaje, ovise dakako i o tome tko je interpretira, s kojom namjerom/svrhom/ciljem, ovise o predodžbama, vrijednosnom sustavu zajednice i pojedinca te o društvenom, kulturnom i političkom ozračju.

Ključne riječi: Hrvatska, 19. st., 20. st., predaja, mitologija, tradicija, retradicionalizacija, interpretacija